

Stev. 2.

V Ljubljani, dne 1. februarja 1912.

Leto IV.

Spominska knjiga.

Pri zadnjem ljudskem štetju se je pokazalo, da vedo mnogi gospodarji zelo natančno za rojstne podatke otrok in vse druge razmere svoje družine. Mnogi so pa tudi vse pozabili in niso vedeli niti najpotrebnejšega. Prav vsak je pa spoznal, da bi bilo zelo prav, ko bi imel doma kak zapisnik o svojih otrocih in gospodarstvu. Kar je ravno danes, se še ve, preteklo se pozabi. Vsak se še spominja svojega očeta; če je starost dočakal, morebiti tudi starega očeta, pa le kakor starega bolehnega moža. O njegovem trudu in preteklih razmerah pa ničesar ne ve.

Farne knjige, katere imenujemo matice, nam povedo imena in dneve rojstva, poroke in smrti. Toda o družini razmerah, o gospodarstvu, o delu in življenju nam ne povedo skoro ničesar. Kako bi z zanimanjem brali zapiske domače hiše, ki bi nam poročali, kako so živeli v tej hiši pred več sto leti; koliko so imeli živine, kaj so pridelali, koliko so dajali gospodarji dote, o nesrečah in požarih, o posestvu in razvoju gospodarstva. Žalostno je, da o svojih očetih skoraj ničesar ne vemo. Izvedeli bi lahko iz teh zapiskov, ko bi jih imeli, o groznih turških vojskah, o g oznem zatiranju graščakov, o gorečnosti Slovencev za časa luteranstva. Kako ponosni so plemenitaši na svoje dede in njih dela. Po graščinskih dvorinah imajo naslikane plemenitaše in v knjigah zapisana njih dela. Naši očetje so bili možje dela z žuljavo roko, možje vere z dejansko verskim življenjem, kar je človeku bolj v čast, kakor visoki rod, torej plemenitaši našega polja.

Kar so naši očetje zamudili, to lahko mi sedaj napravimo. Vsak bolj pametni gospodar napravi prav lahko zase spominsko knjigo, v katero bi zapisoval važnejše dogodke na sledeči način:

V kaki boljši knjigovoznici si kupi nalašč trdo vezano knjigo z dobrim papirjem. Kakih deset listov naj odloči za opis rodbinskih razmer. Tu vpiše sebe, ženo in otroke s celim imenom ter natančno vse: dneve rojstva, dan poroke in dan smrti. Vsacega novorojenega otroka vpiše precej zraven. Kadar g e otrok od doma, se tudi tukaj vpiše: šel v Ljubljano v šolo, šel v Ameriko, v službo, se oženil, hči se omožila, dota, torej vse osebne razmere. Seveda bi bilo pa še boljše, ko bi pustil te prve strani zamo za osebe in bi druge podatke beležil v zgodovini. Ta prvi del bi imenovali rodovnik.

Ako je gospodarstvo večje, imajo vedno tudi posle. Odloči se torej deset listov za zapisnik o poslih. Zapiše se ime, rojstni kraj in dogovorjena plača. Vpiše se tudi koncem leta pridnost, sposobnost in nrvnost, torej vse obnašanje.

Tretji oddelek se odloči za gospodarstvo. Vpiše se hiša in vsa poslopja ter pove, v kakem stanu so, kako so krita, kako je znotraj, sploh vsi prostori prav natančno. Nato se prepíše iz zemljiške pole vse posestvo: njive, travniki, gozdi in pašniki, kje so, koliko merijo, kolik je istih donos in koliko je davka od njih. Vsaka sprememba se tukaj natančno vpiše: Prodal njivo 223 d. o. Stara vas, ki meri 7250 m² za 2200 K.

Če kdo sam nerad piše, naj pa dobro in v redu shranjuje uradna pisma. Veliko bolj razumljivo bo seveda, ako se vse to v spominski knjigi na kratko zabeleži.

Četrty del bi obsegal zapisnik o živini: Toliko konjev, volov, krav, telet, prašičev. Pri vsakem se zapiše starost: Konj star 5 let, doma izrejen, kupljen na sejmu v Ljubljani za 700 K. Zapiše se tudi, kdaj so se mladiči poglobili, kaj in za koliko se je odprodalo.

Sicer bi bilo veliko boljše, da bi se ta gospodarski zapisnik vodil čisto posebej. Če ni drugače, se lahko vse ob-

enem vpišuje, le da mora biti dobro ločeno. Koncem leta se vselej pove, koliko je bilo živine raznih vrst.

Zaradi preglednosti je umestno, ako se ta zapisnik o stanju živine vodi posebej, da je jasno na prvi pogled, koliko je bilo živine.

Peti del bi obsegal zapisnik o gospodarstvu. Navadne zapisnike ima že vsak razumni gospodar, ki nekoliko zastopi o knjigovodstvu. Tekočih dohodkov in stroškov torej ni treba sem vpisovati. Vpiše naj se pa, koliko se je pridelalo žita posameznih vrst, koliko sena, koliko od tega se je prodalo in po kaki ceni, koliko so dali mleka čez leto v mlekarno. Ti podatki so največje važnosti za sedanje gospodarske razmere.

Zadnji del bi obsegal zgodovinske dogodke v hiši in v kraju prav na kratko omenjene. Omenila bi se huda suša, nenavadne povodnji, škoda, višina vode, požari, bolezen, zdravljenje, prav vse, kar človeka zanima. Pijanci imajo svoje veselje v pijači in posedanju po gostilnah, pameten mož pa v resnem delu.

Kdo naj piše? Na tisoče imamo gospodarjev, ki so za to popolnoma zmožni. Ako bi v vsakem kraju le eden začel, bi bilo zadosti. Če jih več piše, je seveda še boljše, ker se na ta način kažejo zgodovinarju razmere v bolj svetli luči.

Koliko je tudi nadarjenih, za vse dobro vnetih fantov! Tu je delo za vas, pisati zgodovino delavnega, vnetega slovenskega kmeta, ki se je hotel povzdigniti z lastno močjo. Pozni rodovi bodo s čudom brali vaše zapiske, kako je naš kmet delal in trpel ter se v vsakem oziru višje povzdignil. Delo je silno hvaležno in vredno nadarjenega mladeniča, ker ta ponižna domača hiša bo enkrat njegova, njegov grad, njegov ponos. Ako ni družega, se tega dela lotijo lahko tudi dekleta. Koliko talentov z najlepšimi zmožnostmi imamo tu zastopanih! Nobeden jim ne pokaže po-

ti, na kateri bi mogle svoji hiši veliko koristiti. Začnite in delajte!

Plemenitašev s slavno preteklostjo nimamo. Mi smo kmečki narod. Začnimo pisati prvi svoje kmečke razmere. Do zdaj je bil ravno naš kmet povsod prav zadnji. Naj bo enkrat saj v spominski knjigi prvi.

Pričakujemo pa od tega še drugo korist. Kdo še ni zapazil, kako marsikje prodaja gospodar lahkomišljeno svojih očetov hišo in gre po cigansko s trebuhom za kruhom. Kmetom manjka ljubezni in ponosa do rojstne hiše, do domače grude. Ali še niste čutili, kako otroško milo postane človeku pri srcu, ko stopi čez dolgo let v domačo vas, kjer mu vsak križ na pokopališču kaže znanca in kjer bi tudi sam enkrat počival. Ta ljubezen do domačije izginja vedno bolj. Mi jo moramo otrokom zopet vcepiti. Ko bodo naši zanamci brali delo in trud očetov, ko bodo videli, kako je ta revna zemlja vse redila in vedno več sadu dajala, zemlja, napojena z znojem očetov, kjer mu vsak kotiček kaže spomine na ranjke, jo bodo cenili in ljubili in na nji ostali kot pošteni in verni slovenski kmetje.

Direktni davki avstrijskih dežel.

(S tabelo, glej stran 11.)

Jasno sliko gospodarskih razmer in bogastva dežele nam dajejo davki, ki se v njej plačujejo. Vedno se toži, koliko znaša o davki, toda malokdo ve, koliko država resnično dobi od davkoplačevalcev. Našim ljudem v poduk priobčujemo zaznamek vseh davkov, katere plačujejo avstrijske dežele. Zgoraj imate imenovane dežele cesarstva. Potem so v treh oddelkih vsi direktni davki: zemljiški, hišnorazredni, ki se plačuje od množine sob, ki so v vsakem poslopju pripravne za stanovanje in hišnonajemninski davek, ki se računa od dobljene najemnine. Državna in cerkvena poslopja, šole in vojašnice so tega davka proste. Če se vendar dajo v najem, se mora od na emnine davek plačati. V drugi vrsti je osebni davek, katerega plačujejo posamezniki. Prvi je obrtni davek, to je tisti, katerega plačujejo obrtniki in trgovci od patentov.

Drugi davek je raznih družb, tovarn in zadrug, to je od podjetij, ki so zapisana v registru pri sodniji in morajo polagati javne račune.

Tretjega plačujejo krošnjariji, ki okoli hodijo z blagom, kakor Ribničani in Kočevarji.

Rentni davek plačujejo hranilnice in den. zavodi, ki sprejemajo denarne vloge od izplačanih ali kapitalizovanih obresti. Plača se od obresti 1 in pol odstotka davka. Ako ima hranilnica 1 milijon kron vlog, katere obrestuje po 4 in pol odstotka, bodo znesle vse obresti 45.000 K. Od te vsote se plača 1 in pol odstotka davka, torej 675 kron

rentnine. Na ta način si lahko vsak sam izračuna, koliko je v posameznih deželah kapitala naloženega. Posebno dohodniški davek je pa izmed vseh najbolj pravičen. Plačati ga morajo vsi, ki imajo nad 1200 K čistih dohodkov. Pri manjših dohodkih je davčna mera zelo nizka, potem pa gre vedno višje. Če ima kdo 1200 K dohodkov, mu vzamejo 0,6 odstotka, torej 7 K 20 v, pri 2000 K 1 odstotek: 20 K. To ostane do dohodka 3800 K, kjer ga obdavčijo z 1 in pol odstotka, plačati mora 60 K, kar ostane do 20.000 K. Tu je vijak še hujši: 3,19 odstotka to je 638 K. Kdor ima 200.000 K dohodkov, plača 4,65 odstotka, torej 9300 K. Kdor ima 2 milijona, mora plačati 4,94 odstotka, torej 98.800 K davka. Ta davek se bo v višjih razredih najbrže še pomnožil. Tudi dežela bi rada tem revežem višjih skupin pridelala nekoliko svojih denarnih zadreg. Iz višine davka je pa razvidno, koliko je denarja in bogatinov v državi.

Višji uradniki in vsi, ki dobivajo iz državne blagajne plačila, morajo plačevati davek od službenih prejemkov.

Tudi stroški eksekucij in zamudne obresti so precej znatne.

Posebnosti o direktnih davkih.

Ves zemljiški davek donša državi le 53.200.000 K, kar je v primeri z vsemi direktnimi davki v znesku 379.790.000 K primeroma malo, niti sedmi del vseh direktnih davkov. Naša dežela ga plača 970.000 K. Ko so popravili l. 1907. zemljiško knjigo, se je izkazalo, da donša vse posestvo zemljišč 306.833.880 K čistega donosa. Čistega zemljiškega davka bi moralo biti 58.881.666 K. Toda leta 1910. je bilo plačanega le 52.964.872 K. Kako si naj to razlagamo?

Vsako leto so na raznih krajih vremenske nesreče, povodnji, suša in moča. Črv vniči nasade. Kmetje prosijo za odpis davka. Tako se je odpisalo l. 1908. 5.419.900 K, l. 1909. 6.902.860 K, l. 1910. 5.916.794 K. Torej več kot 10% zemljiškega davka se brez navadnega popusta vsako leto odpiše. Pri nas se odpišejo prav malenkostni zneski. Vsako leto bi se moralo odpisati približno znesek 100.000 K, ko bi se tako postopalo, kakor drugod. V resnici se pri nas še 10.000 K povprečno ne odpiše, dasiravno smo imeli hujše vremenske nesreče v zadnjih letih, kakor drugod. Mi si še ne znamo sami pomagati in uradi nam niso tako naklonjeni kakor v drugih krajih. Vsi mislimo, da se davek le takrat odpiše, če je poljski pridelek popolnoma uničen. To je pa neresnično. Če donese polje le četrtino navadnega pridelka manj, kakor navadno, se dovoli popust davka, ako se pozna škoda vsaj na 4 ha. Lani bi zaradi hude suše, ko je bilo tako malo pese, zelja in otave, lahko po celi de-

želi prosili za olajšave. Le prositi, nekaj se vselej doseže. Ko se škoda spozna, se mora v 8 dneh priglasiti okrajnemu glavarstvu d. r. z navedbo vzroka. Prošnja je kolka prosta. Davkarija pošlje navadno cenilca, ki z občinskimi odborniki škodo cenijo. Seveda morajo vsi iti kmetom na roke in škodo tako ceniti, da bo za kmeta prav. Le če je sila, sme župan sam z zaupniki škodo ceniti in davkariji sporočiti. Prava oblast za odpis davka je seveda davčni urad, s katerim se mora vselej stopiti v dogovor. Prošnje naj se pa naslovijo na glavarstvo. Davčni uradi so pa pod okrajnimi glavarji. Če je pridelek slab ali ga je malo, naj se vselej prošnjo vložijo. Oblastem bo pa treba povedati, kako zelo gredo v drugih krajih kmetom na roko.

Hišnorazredni davek je primeroma majhen v celi državi, pri nas pa prav velik, ker znaša 260.000 K. Tudi tukaj se čuti, da so hoteli zadnja leta davčni organi vsako luknjo v hiši imeti za stanovanjsko sobo. Ta davek je za nas precej občutljiv. Letos pride 12.221 poslopij, ki so bila do sedaj prosta, pod davčno breme.

Hišnonajemninski davek nese državi zelo veliko. Še leta 1900. je bilo v cesarstvu 568.942 hiš v najemu za 522.274.916 K najemnine, davek z obračunjenim popustom je znašal 59 milijonov 693.896 K. L. 1903. je bilo 612.743 hiš, 611.837.589 K najemščine, 71 milijonov 698.094 K davka, leta 1907. 649 tisoč 296 hiš, 709.333.960 K najemščine, 81.477.112 K davka, l. 1909. 664.689 hiš, 767.466.150 K najemščine, 89.189.119 K davka. Leta 1911. bo 683.160 hiš, vsa najemščina bo znašala 837.417.594 K, proračun davka je 93.700.000 K.

Gotovo pa morajo gospodarji hiš za mestne doklade plačati najemščine še precej več, kakor državnega davka, ker je tudi za mesta glavni dohodek, razen užitnine, davek od hiš. Iz eh števil pa tudi vidimo, da bodo hiše v Avstriji trikrat več donšale kakor vse posestvo.

Osebna dohodnina se pomnoži letos za 9.185.000 K. Ti dohodki bodo pa precej večji, ker so lani imeli borzijanci bogato žetev in je bila tudi letina šo srednje dobra.

Obrtni davek se počasi množi. L. 1908. je znašal 35.855.466 K, leta 1910. pa 36.790.446 K.

Prav velik je pa davek od vseh podjetij, ki morajo polagati javne račune, to je od tovarn, bank in zadrug, katere deleže obrestujejo ali dobiček med ude delijo.

L. 1908 je znašal ta davek 69.820.038 kron, leta 1909. 69.048.366 K, leta 1910. le 62.980.453 K. To so bile posledice slabe letine ali kakor pravijo bolj učeno slabe konjunktore. Kupčija je šla nazaj. Letos se bo skoro gotovo vse poravnalo, kar se je popred zamudilo, ker se trgovci zelo hvalijo z dobro kupčijo.

Rentnina nam kaže, koliko sto milijonov imajo ljudje naloženega denarja

Vrsta davka	Nižja Avstrija	Gornja Avstrija	Solno- graško	Sta- jersko	Ko- roško	Kranj- sko	Trst	Istra	Goriško	Ti- rolsko	Pred- arisko	Česko	Morava	Slezija	Galicija	Buko- vina	Dalma- cija	Vsota
v k r o n a h																		
I. Davki od zemljišč in poslopij.																		
1. zemljiški davek . . .	6,700.000	4,050.000	520.000	3,260.000	1,010.000	970.000	26.000	400.000	410.000	1,470.00	214.000	16,450.000	7,800.000	1,170.000	7,500.000	700.000	470.000	53,120.000
2. hišnorazredni davek .	750.000	600.000	108.000	620.000	184.000	260.000	18.000	160.000	124.000	380.000	96.000	2,420.000	1,000.000	206.000	3,100.000	380.000	164.000	10,570.000
3. hišnonajemninski davek	45,500.000	2,100.000	840.000	4,300.000	770.000	620.000	3,200.000	530.000	470.000	2,100.000	210.000	19,400.000	5,000.000	1,400.000	7,500.000	900.000	580.000	95,420.000
4. 5% davek od dohodka poslopij, ki so davka prosta	4,600.000	117.000	65.000	280.000	80.000	70.000	280.000	70.000	30.000	260.000	21.000	1,800.000	500.000	170.000	750.000	100.000	27.000	9,220.000
Skupaj . .	57,550.000	6,867.000	1,533.000	8,460.000	2,044.000	1,920.000	3,524.000	1,160.000	1,034.000	4,210.000	541.000	40,070.000	14,300.000	2,945.000	18,850.000	2,080.000	1,241.000	168,330.000
II. Osební davki.																		
1. splošna pridobitina . .	12,900.000	1,050.000	330.000	1,550.000	510.000	440.000	600.000	160.000	110.000	780.000	280.000	10,300.000	3,560.000	1,020.000	2,600.000	400.000	150.000	36,740.000
2. krošnjarski davek . .	28.000	8.000	2.700	10.000	2.400	16.000	1.600	1.000	2.300	11.800	1.200	55.000	12.000	3.000	6.500	1.500	3.800	167.000
3. davek od registrovanih podjetij	27,000.000	1,300.000	340.000	4,400.000	700.000	760.000	1,600.000	310.000	200.000	1,200.000	120.000	17,600.000	5,800.000	2,200.000	3,900.000	370.000	200.000	68,000.000
4. rentni davek.	4,100.000	520.000	110.000	580.000	120.000	170.000	170.000	55.000	55.000	500.000	70.000	3,100.000	800.000	200.000	1,100.000	90.000	50.000	11,790.000
5. osebna dohoditina . .	41,000.000	2,100.000	560.000	3,700.000	900.000	650.000	1,860.000	380.000	320.000	1,940.000	420.000	18,500.000	5,400.000	1,800.000	6,000.000	910.000	400.000	86,840.000
6. davek od višjih službe- nih prejemkov	2,500.000	48.000	14.000	140.000	15.000	13.000	130.000	4.000	7.000	36.000	7.000	660.000	220.000	68.000	200.000	30.000	10.000	4,102.000
Skupaj . .	87,528.000	5,026.000	1,356.700	10,380.000	2,247.400	2,049.000	4,361.600	910.000	694.500	4,467.800	808.200	50,215.000	15,792.000	5,291.000	13,806.500	1,801.500	813.800	207,639.000
III. Druge pristojbine.																		
1. Pristojbin za davčno eksekucijo	145.000	30.000	15.000	110.000	23.000	43.000	17.000	40.000	23.000	11.500	2.500	240.000	185.000	35.000	1,330.000	177.500	37.500	2,465.000
2. Zamudne obresti . . .	438.000	15.000	7.500	44.500	11.000	7.000	27.500	10.500	10.000	23.000	2.500	410.000	92.000	19.500	215.500	26.000	6.500	1,356.000
Skupaj . .	573.000	45.000	22.500	154.500	34.000	50.000	44.500	50.500	33.000	34.500	5.000	650.000	277.000	54.500	1,545.500	203.500	44.000	3,821.000
Vsota . .	145,651.000	11,938.000	2,912.200	18,994.500	4,325.400	4,019.000	7,930.100	2,120.500	1,761.500	8,712.300	1,414.200	90,935.000	30,369.000	8,291.500	34,202.000	4,085.000	2,098.800	379,790.000

In zdaj naj še kdo reče, da denarja pri nas ni.

Če pogledamo posamezne dežele, se nam kažejo prav zanimive številke. Naša dežela plača samo nekaj čez štiri milijone, torej dobri odstotek vseh direktnih davkov, ko plača sama Nižja Avstrija 145 mil.; na Dunaju je borza in banke, ki vodijo vse gospodarsko življenje. Še bogata in velika Češka plačuje le 90 milijonov. Vidi se, da nismo bogati in da ne premoremo posebno velikih podjetij v deželi.

Vodovodi in kapnice.

Vsak človek rabi vodo. Velika mesta so ravno zaradi potrebne vode zidana ob večjih rekah. Toda meščanom kmaču ni ugajala tekoča voda, v katero so se stekali razni odpadki in prišle vse nesnažne tekočine. Že dolgo imajo velika mesta napeljana vodo v mesto, pravo studenčnico iz bližnjih ali oddaljenih krajev. Prijetno je v mestu, ko se kar na pipo pritisne in priteče voda, kolikor je človek potrebuje. Navadno se računa, da porabi meščan 50 do 120 litrov vode na dan.

Se veliko bolj kakor ljudje v mestu potrebuje vode kmečki gospodar. Saj brez nje ni mogoče rediti živine. Mesta so skoro vsa ob vodah, kmet je moral svoje posestvo tam postaviti, kjer je našel rodovitno zemljo. Zato vidimo kmečke vasi po hribih in dolinah raztresene, kjer je tekoča voda zelo daleč. Ako je voda v zemlji kmaču pod rušo, je za gospodarja dobro, ker po dobrih vodnjakih se voda kmaču kvišku spravi. Kjer je pa kraska zemlja, se razgubi deževnica po odtokih v zemljo. Naj kopljejo še tako globoko, do vode ne bodo prišli. Kaki reveži so taki kmetje.

Če je tudi veliko vode, mora žival celo leto piti lužo, to je vodo, ki se je ob deževju zbrala za hišo v kaki jami, ki se navadno ne osnaži prevečkrat. Zaradi se v tej luži vsakovrstne živali, nagnusna je, da je pogledati ne moreš, smrdi ti že od daleč. Tako vodo mora piti živina celo leto. Še hujše postane, kadar tudi luže zmanjka. Po eno, dve do tri ure daleč se mora voda voziti. V strme klanee se vozi v poletni vročini, živina peša; ko pride domu, je spehana in utrujena, vode pa še za en dan ni zadosti. Reveži jo nosijo v škafih po pol ure daleč. Pogosto dobe taki siromaki kak star sod, naložijo ga na voziček in vprežejo se notri dva ali trije otroci, oče pa zadaj tišči.

Brez zadostne vode je vsak napredek v gospodarstvu nemogoč.

Vsi kmetje, katerim vode primanjkuje, bodo hvaležni, ker se v zadnjem času tudi na kmetih napravljajo vodovodi, ki naj preskrbijo vasi z dobro pitno vodo. Mnogi so prosili za vodovode, čeprav imajo v vasi močne potoke. Na drugih krajih je voda precej na dnu, če se le par metrov izkoplje,

pa vendar ne zadostuje. Prav je, da se na ake prošnje sploh ni oziralo.

Kjer pa res vode primanjkuje, jo bodo morali dobiti prej ali pozneje. Če so velike vasi skupaj in blizu kak veliki studncec, bo najboljša, da se napravi dober vodovod. Onih 25 odstotkov stroškov in vzdrževanje bodo ljudje lahko prenesli, ker bodo počasi plačevali. Drugače je pa, ako so vasi zelo raztresene in veliko hiš še po gorah sezidanih. Tu mora iti vodovod čisto naravnost po ravnini, imeti mora stranske odtoke v glavne vasi. Če je voda precej visoko napeljana, bo dosegla tudi nekatere gorske vasi, vsi višji kraji pa ne bodo imeli veliko od vodovoda.

Vzemite za zgled, da se hoče napraviti vodovod kakih 30 km dolg, ki bi veljal do 300.000 K in bi preskrboval do 20.000 ljudi z vodo. Od te vsote bi prišlo na ljudi 75.000 K. Ako je polovica teh ljudi v takem kraju, da bi od vodovoda ne imeli dosti dobička, bi bilo boljše zidati velike kapnice.

»Kapnice!« se bo marsikdo začudil, »kapnice z ono smrdljivo vodo, katere ob vsaki suši zmanjka, te naj zidamo?«

Prijatelj, ti še ne poznaš dobrih kapnic. Ako je prav napravljena, da gre deževnica skozi pesek in oglje, se kapnica prav lahko meri z marsikatero studenčnico. Zmanjkati je pa tudi ne more, ako napraviš dosti veliko. Vsako kmečko posestvo ima poslopja, ki pokrivajo najmanj 300 m² površine. Pri nas pade dežja 1000 do 1500 mm višine. Vzemimo le 1000 mm ali 1 m visoko letne padavine. Če vloviš vso, je imaš 300 m³, če je vloviš le tretji del, je imaš sto kubičnih metrov, to je sto tisoč litrov, da je vsak dan lahko porabi malo manj kakor 300 litrov. Stroški kapnice niso posebno znatni, pa je za vedno opravljeno in kapnica je tvoja. Dobil boš pa tudi gotovo nekaj podpore, da boš mogel dihati.

Vrnimo se k navedenemu zgledu. Če je za 20.000 ljudi potreben vodovod, je gotovo, da ima izmed teh polovica ali že lastne kapnice ali male studence, kateri jim zadostujejo. Voda se mora preskrbeti le ostali polovici. Izmed te je zopet dobra tretjina kajzarjev in gostačev, torej takih, ki ne pridejo prav nič v poštev. Po stari navadi bodo tudi znanprej jemali vodo pri bližnjih posestnikih, katerim vedno pomagajo. Popolno bi torej zadostovalo, da se napravi 1000 dobrih kapnic. Če se da vsakemu za kapnico 150 kron podpore, kar bi bilo zelo veliko in bi vsak prav lahko shajal, bi znašala državna in deželna podpora skupno 150.000 K. Kmetje bi imeli svoje kapnice, zadosti vode, stroški vzdrževanja bi popolno odpadli. Čisto prazen je ugovor, da je treba take reči vedno popravljati. Če je kapnica dobro napravljena in je bil tudi cement dober, bo trpela leta in leta brez vsakega popravila.

Še boljše bi bilo, ko bi napravili velike vaške kapnice po načrtih stro-

kovnjakov. Stroški bi bili veliko manjši, stavba boljše izvršena in voda gotovo vedno dobra. Težava je velika v needinosti ljudi. Kar je enemu všeč, drugemu ne ugaja. Eni hočejo delati, drugi ne mara prav nič pomagati. Če ne gre skupno, naj pa napravi vsak sam zase.

Živini manj prostora, več svlobe, več zraka.

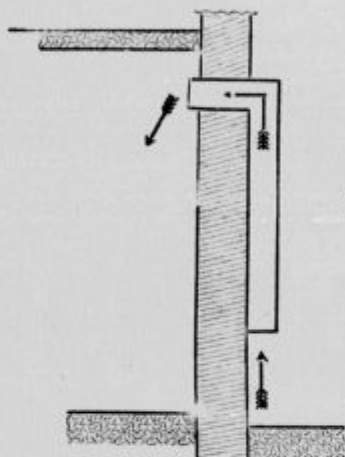
II.

Vsaka živa stvar, torej tudi živina, potrebuje za vdihavanje svežega, neokvarjenega zraka. Zrak prihaja v pljuča, tam pusti kisik, se zopet izdihava in jemlje seboj ogljikovo kislino. Tako se zrak vedno spreminja in se kvari. Kvari se tudi vsled živinskih odpadkov, ki kolikortoliko v hlevu gnijejo in postaja vedno slabši in kisika je čedalje manj v njem. Kisik pa je za življenje neobhodno potreben. Kri mora imeti veliko kisika v sebi, le taka kri je zdrava in redilna. Če pa prihaja v pljuča pokvarjen, s strupenimi plini pomešan zrak, tedaj pušča škodljive snovi v pljučah, odtod pridejo v kri in se razdele po vsem životu. Tak zrak je pa po vseh tistih hlevih, kjer se ni poskrbelo za prevetrovanje ali ventilacijo. Že v zadnjem članku smo rekli, da moramo za dobro ventilacijo prirediti dvojne cevi ali odprtine: 1. take, ki sveži zrak v hlev dovajajo, in 2. take, ki pokvarjen zrak odvajajo iz hleva.

1. Dovajalne cevi. Rekel bo morda kak gospodar: v moj hlev prihaja dovolj svežega zraka, vrata slabo zapirajo, okna ne drže in strop spušča še preveč zraka iz hleva. Morda je to res; toda skozi vrata in okna prihaja morda veliko mraza, pač pa premalo svežega zraka v hlev. Tega moramo dovajati po ceveh nalašč za to narejenih. Tudi ne velja, pod stropom v zid zvrtati luknje; kadar je veter, preveč piha v hlev, kadar pa vetra ni, pa tudi zraka ni. Za dobro ventilacijo torej ne zadostujejo samo luknje v zidu in stropu, ampak narediti je treba na obeh krajih cevi okrogle ali štirivoglate, lesene ali iz kake druge tvarine.

Dovajalne cevi imenujem tiste, po katerih prihaja sveži zrak v hlev. Te se naredijo v steni hleva in sicer takole: Tik pod hlevovim stropom se prebije zid in v to votlino se zazida cev, ki ima koleno v obliki pravokota. Krajši del cevi pride v zid, daljši del cevi pa po zunanji strani zidu toliko daleč proti tlom, da je spodnji konec 1 meter od tal. (Oblika take naprave bi bila, kakor jo kaže podoba 1.) Dovajalne cevi naj bodo na tisti strani, kjer so jasli. Po teh ceveh prihaja v hlev sveži zrak vedno enakomerno ne glede na to, ali je zunaj veter ali ne. Zakaj položimo dovajalno cev ravno pod stropom v hlev? Iz važnega vzroka. Sveži zrak, ki je prišel po cevi v hlev, je hladen, po

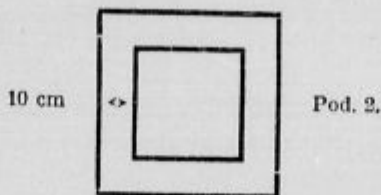
zimi prav mrzel. Zrak v hlevu pa je gorak. Hladni zrak pa je težji kakor gorki, zato se takoj vleže na tla. Ko se vleže od stropa do tal, mora se pomešati z gorkim hlevovim zrakom, se pri tem segreje in živina dobi tako deloma pogreti zrak. Kdor dela nov hlev, bo najbolje pogodil, ako te dovajalne cevi kar v steni sezida, da se ne vidi nič drugega iz zidu kakor spodnja in zgornja odprtina cevi. Na zunanjem koncu cevi je treba narediti iz deske zapah, da se z njim cev pripira in se več ali manj zraka spušča v hlev. Ta zapah mora pa imeti nekaj luknjic, da tudi takrat nekaj zraka skozi spušča, ko je popolnoma zaprt. Da po cevi ne bodo v hlev uhajale miši, podgane ali mačke, je treba cev na enem koncu zapreti z mrežo iz žice.

Pod. 1.

2. Odvajalne cevi. Za ventilacijo ne zadostuje, da smovhlev svežega zraka napeljali; moramo namreč tudi pokvarjen, z ogljikovo kislino napojen zrak iz hleva odpeljati. Ako slab zrak iz hleva ne gre, tudi zdrav zrak v hlev ne bo mogel. Pokvarjen zrak odpeljemo po cevi, ki jej bomo rekli odvajalna cev. Kje bomo pa to cev postavili? Tam kjer je zrak najbolj slab, namreč pod stropom. Zrak, ki ga je živina že izdihala, je gorak, zato je pa bolj lahek in se zato drži pod stropom. Tam ga bomo torej vjeli in iz hleva pognali, torej moramo odvajalno cev narediti v hlevovem stropu. Najbolj prav bo, če to odvajalno odprtino naredimo sredi hleva v stropu. Tudi tukaj ne zadošča, v strop samo lino napraviti, sama lina hleva ne bo nič zračila. Narediti moramo odvajalno cev, ki bo segala od hlevovega stropa skozi streho na prosto. To je cev, ki je najbolj podobna navadnemu dimniku. Razloček je le ta, da je ne bomo nobenkrat zidali, ampak naredili jo bomo iz desk. Kako pa mora biti narejena, da bo vlekla? Če zbiraš štiri deske skupaj in jih take deneš na hlevov strop, ti tak dimnik prav gotovo ne bo vlekel. Zakaj ne? Zato, ker se v njem gorki zrak pred shladi, predno do vrha pride. Hladen zrak pa postane težak, tišči navzdol in ne gre skozi dimnik ven — dimnik torej ne vleče. Poskrbeti moramo torej, da bo zrak v odvajalni cevi ostal gorak toliko časa, dokler ne pride vrh cevi na

prosto. To pa dosežemo, ako naredimo v odvajalni cevi dvojno steno. Narediti nam je dvojno cev, manjša je v večjo vtaknjena in med obema je krog in krog kakih 10 cm votlega prostora, ki se pusti ali prazen ali se pa z žaganjem napolni. — Podoba 2. kaže tako cev v prerezu.

Pod. 2.

Zrak v njej bo ostal do vrha gorak, silil bo kvišku, ker je lahek in cev bo vedno dobro vlekla. Vlekla bo pa toliko bolje, kolikor daljša je; zato je najbolje, speljati jo sredi hlevovega stropa kvišku, da gre vrh slemena skozi streho. Če ti pa v zgornjih prostorih napotje dela, jo pa tudi lahko po strani spelješ; če je prelomljena, zato ne bo nič slabše vlekla, da je le kolikor močje dolga.

Deske morajo biti znotraj gladke, da po njih raje teče in ne smejo nikjer puščati. Zapah mora biti na vrhu vstric slemena in ne zdolej na hlevovem stropu. Tudi ta zapah mora imeti nekaj luknjic, da tudi takrat zraka ne zapre popolnoma, kadar je zaprt. Zapah naj bo tako narejen, da se iz hleva lahko z vrstico odpira in zapira. Vrh strehe naj bo odvajalna cev pokrita in votlina za zrak naj bodo ob straneh, da veter zraka ne zaganja v cev nazaj.

Kdor ventilacijo v hlevu tako naredi, bo imel v hlevu vedno čist in zdrav zrak brez smradu.

Tudi mero cevi je treba preračunati. Ta račun je pa precej zvit; zato postavim tukaj samo mero za hlev, v katerem je osmero glav živine. V takem hlevu je napraviti štiri dovajalne cevi, ki imajo po 15 cm svetlobe, in eno odvajalno cev, ki ima po 30 cm svetlobe v kvadratu in je okrog 5 m dolga. Po tej meri bo vsak gospodar lahko uganil, kako mero mora imeti ventilacija v njegovem hlevu. P.

Tržni pregled.

Denarja primanjkuje po naših deželah. Dunajske banke dajejo strankam po 5% posojila, francoske le po 3½, angleške po 4%. Tudi v družih posojilih je pri nas za 1% višja obrestna mera, kakor na Francoskem ali Angleškem. Državna renta je bila pred 9 leti vredna 103 K, zdaj le 90,75 K. To je za našo državo, ki mora vedno na posodo jemati, zelo slabo. Ako hoče imeti 100 kron posojila, bo dobila le 90 K, obresti pa mora plačati po 4%. Pravijo, da so Francozi pobrali svoj denar pri nas, pa je nastala suša v blagajnah. Sicer pa nismo posebno revni. Po bankah in akcijskih družbah je na milijarde denarja, veliko tudi našega denarja na

tujem, kjer še boljše obrestujejo, n. pr. na Turškem.

Živina pada v ceni. Od poletja je živina znatno padla, mesarji po mestih pa še vedno niso odjenjali pri ceni mesa. Dunajski mestni očetje so poklicali iz Rumunije trgovce, ki bi pošiljali iz te dežele, kjer ni treba ne hlevov, ne pitanja, zaklano živino na Dunaj. Klavnica bi se kar na meji napravila. Modri očetje so obljubili, da bodo vse potrebno pri ministristvu preskrbeli. Pri nas se pa žene iz vsakega semnja na stotine glav neprodane živine domu.

Dne 22. januarja t. l. so prignali na dunajski trg 4111 glav goveje živine. Prodajali so nemške vole 94—106, prav posebne do 118, druge vrste 86—92, slabe 80—85; ogrske sive 90—98, druge vrste 81—90, slabe 76 do 80; gališke 98—110, druge vrste 90 do 98; bike 88—94, druge vrste 78—86, izjemno do 102; krave 80—90. Marsikdo bi rad vedel, koliko zgubi živina na teži, predno se pripelje na Dunaj. To je seveda zelo različno. Najmanj izgubi žival 2% svoje teže, primeri se tudi 7—8%. Teleta, ki so bila poslana na razstavo so zgubila po 7,2 kg, telice in krave po 3,6 kg, mladi voli so zgubili po 4,97 kg. — Prašiči so se prodajali dne 23. januarja: debeli ogrski la. a 122—124, lahki 114—120, moravski mladi 104—116, do 120, gališki debeli 100—114. Prignanih je bilo 13.856 glav. Ko je mraz nastopil, so se pri nas cene debelim praščem zelo povzdignile. Plačevali so živo težo 118 do 122, lahke 100—104. Naši trgovci vedo še za druge trge, ki so boljši kakor Dunaj.

Mlečni izdelki so še vedno zelo dragi. Sir polemidolec 195—200, grojer 178—182. Masla primanjkuje. Dobro blago se plača 330—420, ogrsko maslo 320—330, dansko 372. Pri nas so bili večkrat prelahkomišljeni pri sklepih.

Cena žitu se ni veliko spremenila. Do zdaj se je do 20 milijonov stotov manj pšenice pripeljalo v Evropo, kakor do istega časa v lanskem letu. Žetev je bila v srednji Evropi še zadosti dobra, drugod bolj slaba. Le Kanada je imela veliko preveč žita, pa ga je večji del že oddala. V Argentini so imeli decembra žetev. Skozi 6 tednov jim je skoraj neprenehoma dež nagnjal, da so komaj pospravili. Ker tam nimajo kozolcev, je v deževnem vremenu z žitom prav velika težava. Ob žetvi ni druga leta po cele mesce dežja. Argentinska pšenica bo torej gotovo slaba, zato bi jo radi hitro naprej odrinili. Ogrski borzizanci so hoteli poleti kmete pritisniti z nizkimi cenami. Toda kmetje niso več tako nesposobni, kakor prejšnje čase. Nobeden ni hotel prodati. Zdaj so bili prisiljeni trgovci in mlinarji iti s cenami kvišku. V enem tednu so jo nakupili 400.000 q. — V Avstraliji je bila žetev prav slaba, pridelali so do 500.000 q le pšenice manj kakor lansko leto. V Transvalu (južni Afriki) so imeli druga leta 6 milijonov q turšice, lani niti 2 milijona.

Sploh je turšica po celem svetu zelo slabo obrodila. Zaradi slabih poročil iz družih krajev so se žitne cene pri nas dvignile.

Dne 23. januarja so plačevali najboljše ogrsko pšenico 2550—26, navadno 24—2480, rž 2140—2180, ječmen moravski 23—24, navadni 20—2150, oves 21—2150, turšica 19—1950.

Seno je padlo v ceni. Travnisko seno velja 680—8 K, ogrsko 640—740 na Dunaju.

Sladkor je tudi malo odjenjal. V celih vagonih ga prodajajo z Dunaja 95—9550.

Vlada je znižala voznino za umetna gnojila, razen superfosfata, ki se tako franko postavlja na vsako postajo po isti ceni, za 50%. To se pri naročilih že prav znatno pozna. Naše gospodarstvo še veliko premalo rabi ta prekorišni pripomoček za povzdigo gospodarstva. Ker velja znižanje le do 15. maja, bo treba hitro začeti s skupnim naročevanjem.

Posebno drago bo letos pesno se-

me, ki se prideluje na visokih krajih, ki imajo težko, apneno zemljo in bolj hladno podnebje. V rodovitni nižini je vselej slaba. Škoda, da je pri nas ta vrsta gospodarstva še tako malo razvita. Najboljše seme se prideluje v srednji Nemčiji, blizu Harca in turinškega gozda. Pri nas bi imeli veliko krajev po deželi, kjer bi gotovo dobro rastlo. — V visokih krajih Nemčije so imeli letos veliko sušo. Navadno so pridelali na hektar do 40 q. Letos le 4 do 8 q. Cena se je izredno povzdignila. Za najslabše blago zahtevajo do 220 K za 1 kg. Najboljše trdke, ki imajo zanesljivo blago jo prodajajo (obrnendorfsko) po 3 K. Ker je veliko pese prvi pogoj za dobro prašičorejo, pomislite dobro, kje bote seme kupili. Ravno zaradi visoke cene in pomanjkanja dobrega blaga, bo prav veliko nič vrednega semena. Na par kron pa tudi ne smete gledati, da ne bo vsled neumne varčnosti gospodarstvo trpelo. — Prav dobro so opravili lani kmetje s hmeljem, ki je v severnih deželah prav dobro obrodil. Ker je veljal 1 q 900—1000 K,

so mnogi kmetje več za hmelj dobili, kakor je bilo vse gospodarstvo vredno.

Vina se porabi v cesarstvu do 84 mil. hl. Od tega se pridelala na Avstrijskem 47 mil. hl, na Ogrskem 37 mil. Do 300.000 hl pripeljejo ogrskega in hrvaškega vina v Avstrijo: za 38 mil. kron. Mi pa tudi izpeljemo na Ogrsko za 10 milijon. kron vina.

Posebno pomenljiv je izvoz lepega grozdja iz Ogrske v Avstrijo. Lani so pripeljali 90.750 q grozdja v Avstrijo le iz Ogrske (teža je računena s posodo vred), za kar so dobili Mažari 4.083.750 K. Uvoz grozdja se vsako leto prav znatno pomnoži. Dobi se za tako grozdje skoraj še enkrat toliko, kakor za vino. Ali ne bi mogli naši Vipavci in Primorci te kupčije začeti? Dobro grozdje se prav dobro prodaja. Treba bo izvedeti odjemalce tudi v severnih deželah in v Nemčiji, ki sadja posebno veliko porabi. Naši ljudje bi gotovo dobili veliko več za svoj trud. Ta veliki cilj gospodarstva je vreden truda.

Vse slovenske gospodinje

so s kolinsko kavno primesjo v korist obmejnim Slovencem kar najbolj zadovoljne, kajti edino s tem kavnim pridatkom se da napraviti res dobro kavo. Dobra je samo tista kava, ki ima dober okus, prijeten vonj in lepo barvo — te lastnosti ne moremo pogrešati pri nobeni kavi. In te lastnosti daje kavi v najpopolnejši meri samo kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem. To je razumljivo, če se pomisli, da je kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem napravljena iz najizbranejših surovin po načinu, ki se je kot najboljši obnesel in so ga kot takega tudi strokovnjaki v dolgi preizkušnji spoznali. Z eno besedo: Kolinska kavna primes je po pravici na glasu kot najboljši kavni pridatek. To je prvi glavni vzrok, da se je kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem slovenskim gospodinjam tako zelo priljubila.

Nič manj važen pa ni drugi vzrok, namreč ta, da je kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem pristno domače blago, in sicer edino te vrste na celem slovanskem jugu. Jasno je, da vsaka gospodinja vedno v prvi vrsti pri nakupovanju blaga vpoštevata domače blago, če je le vsaj enakovredno s tujim blagom, še bolj pa seveda, če je domače blago boljše, kajti zavedna gospodinja dobro ve, da tudi nji pripada naloga v našem narodnem življenju, in ta naloga leži v veliki meri tudi v tem, da z nakupovanjem domačega blaga podpira domačo industrijo in domačo trgovino.

Izvrstna kakovost kolinske kavne primesi v korist obmejnim Slovencem in pa dejstva, da je ta kavni pridatek edino domače blago te vrste sta vzrok splošne priljubljenosti tega kavnega pridata pri slovenskih gospodinjah.

Prav posebno poudariti je treba še to, da je ta kavna primes, kakor že njeno ime kaže, na prodaj v korist obmejnim Slovencem. Delo za obmejne Slovence, ki ga tako uspešno vrši „Slovenska Straža“ zasluži krepke podpore, in ta podpora obstoji v veliki meri v tem, da se kupuje blago, ki je na prodaj v korist obmejnim Slovencem — in tu zavzema važno mesto ravno kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovencem. Pri nakupu je treba strogo paziti na napis „v korist obmejnim Slovencem“ in pa na to, da je na vsaki škatljici pritisnjen pečat „Slovenske Straže“.

Ajdove luske

fino mlete, namesto ajdovih plev. **Cena 6 Kron za 100 kg** z vrečami vred. Priporoča **Franc Kalan**, mlinar, Škofja Loka.

Hiša s posestvom na prodaj!

Hiša z lepim vrtom, s štirimi parcelami, gmanjskimi deli ter gozdnimi užitki je na prodaj v vasi **Dolga-poljana**, občina **Buđanje pri Vipavi**. Kdor želi posestvo kupiti, naj se zgleda pri posestniku h. št. 2 v **Dolgi-poljani**. 274

Načenejši nakup

sukna, ženskega blaga, najboljših šifonov, cvilna razne vrste odev in prtov itd. si vsakdo nabavi, kdor se obrne na domačo manufakturno trgovino

I. Kostevc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4.

Vzorce pošljem poštne prosto.

3579

1000
družin se oblači z izdelki iz tkanice
SPY

Pošiljatev za poskušanje po povzetju vsebuječa 10 m kanečasa **Rekordin** za posteljno prevleko rdečee ali modro pisana K 10-60. — 25 m bele tkanice za srajce **fris K 11**. — 18 m čefira za srajce **Permanent** sortiran po 3 m samo K 8-60. 1 tocat belih platnenih-damast brisač št. 7 K 6.

Goreka tkanica 2643

Stárek & Macháně
Spy štev. 45 Češko.
Za nepovoľno denar na rač. v Zorci zastoj!

Tukaj! največji dobrotnik!

3725

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, slad. kave, puro-a, somatose, sanatogen-a, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za juho, moke za otroke itd., pijo:

Moč! to je dr. pl. Trnkózyja sladni čaj „**Sladin**“

Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi **Zdravje!** vse redilne pomočke. Prihrani 50 % pri denarju v gospodinjstvu. — To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. — Zavitki po 1/4 kilograma stanejo 50 vinarjev. Zahteva naj se tudi pri trgovcih. — Sladni čaj **Najboljši zajutrak!** se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo! ***.

GLAVNE ZALOGE: v Ljubljani lekarna **Trnkózy** (zraven rotovža); na Dunaju v lekarnah **Trnkózy**: VIII., JosefstadtstraÙe 30; III., Radetzkyplatz 4; V., SchönbrunnerstraÙe 109; v Gradcu: SackstraÙe 3.

Tovarna štedilnik v H. Kloseus, Wels, Zg. Avstrijsko.

Po dobroti in kakovosti neprekosljiv železni, emajlirani, porcelanasti štedilniki kakor tudi iz majolike za gospodinjstvo, otele, restavracije in dr. Načrti za kuhinje na paro, plinove štedilnike, irske peči za trajno kurjavo. Dopolnijo se v vsaki železni trgovini, kjer ne, se pošiljajo naravnost.

Zahtevajte
„Izvirne Kloseus-štedilnike“ iz
vrhne slabejše
izdelke 3973
Ceniki zastoj

Najboljša češka trdka.

Ceno posteljno perje!

1 kg alvega, dobrega skubljenega 2 K; boljšega 2 K 40; prima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega puha 5 K 10; 1 kg izredne finega, sušeno-belega, skubljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha 6 K, 7 K; belega puha 10 K; najfinjši prani puh 12 K. — Pri 5 kg se pošlje franko.

Dovršene napolnjene postelje

iz zelo gostega rdečega, modrega, belega ali rumenega tanking-blaa, i pernice 180 cm dolga, 120 cm široka z 2 bla-zinama, vsaka 80 cm dolga, 6 cm široka, napolnjene z novim, sivim, zelo trpežnim, puhastim postelnim perjem: 6 K; a polpuhom 2 K; a puhom 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50, 4 K; pernice 24 K, 26 K, 28 K; 14 cm široke, K 13, 14 K 70, 17 K 80; 21 K; blazine 14 cm dolge, 70 cm široke, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spodnje perje iz močnega, pasastega grada 140 cm dolge, 110 cm široke, 12 K 80, 14 K 80. Pošilja proti povzetju od K 12 višje franko. Zamena dovoljena, za nepovoľno denar nazaj.

Cenik zastoj in franko.

2410

S. BENISCH, v Dešenici štev. 71, Češko.

Močnate jedi

so važni del človeške hrane. Dobro pripravljene vsebujejo mleko, mast, moko, jajca, sladkor, torej za človeški organiz potrebna hranilna sredstva v dobro dišeči obliki. One so v mnogih slučajih, posebno za otroke, bolj važne kot mesne ali sestavljene jedi. Žal pa imajo večkrat to napako, da so težko prebavne in jih slab želodec, posebno zopet otročji, nič dobro ne prenese. Lahko se sedaj odpomore temu nedostatku, da se ne napravi nikakih močnatih jedi, nikakega sočivja, nikako pecivo več brez dodatka

dr. Oetker-jevega pecilnega praška

ki ga dandanes že več milijonov gospodinj zelo rado uporablja. Uporaba je zelo lahka in po predpisih dr. Oetkerja, ki se dajo zastoj, je izključeno vsako pokvarjenje.

Dr. Oetkerjev pecilni prašek se dobi s predpisi povsod.

Poltniki v Ameriko
Najboljšo potovall naj se obrnejo
na **Simona Smetetka**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Rokovršus Pojasnilu dajo se brezplačno.

3

3504

popolne obleke

vsebujejo moji 40 metrov dolgi ostanki za 20 K. in sicer: 1 moderna obleka iz rasevine ali lista, 1 praktična obleka za hišna opravila in 1 krasna polna obleka. Ostali ostanki se lahko porabijo za predpasnike, bluze itd.

12

popolnih srajc

vsebujejo moji 40 metrov dolgi rumbarški ostanki tkanine lepo, dobro blago za 22 K. Ostali ostanki so pripravljeni za najboljše opreme.

Razpošilja se po povzetju.

Prvovratna tovarniška razpošiljalnica

Josip Frankenstein, Jaromer 91, Češko.

Od ostankov se ne pošiljajo vzorci.

Od vseh drugih predmetov vzorci na željo franko.

Vzorci se morajo vrniti.

Akra-mlin

za debelo moko na umetni kamen

je nepobitno najboljši, najlažji in najcenejši mlin na svetu. Ni potrebno nikako brušenje kamnov in se vendar vedno dobro melje. Če se donarči še presejalec, se dobi najboljša moka za peko.

ZENIT-posnemalniki

so nedosegljivi po kakovosti in ceni. Vsako utemeljeno jamstvo dovoljeno. Konkurenčni stroji se vzamejo v račun.

Pocinjene, kovanoželezne **AKRA-sesalke za gnojnico.**

Delniška tovarna za stroje „Kyffhäuserhütte“ prej **Pavel Reuss, Artern. (Podružnica: Ust e.)**

Razpošiljalnici v Ustju in Inomostu.

3781

Pihalni akordeon „FLUTA“

na katerem igra lahko vsak brez znanja not, brez učenja najlepše pesmi, plese in koračnice.

Št. 36/10. Iz lesa z imit. usnjem prevlečen, nikelnastimi lijenimi in ustnikom, 10 zaklopniciami in nikelnasto klaviaturo, 28 1/2 cm dolg z navodilom K 3—, 3 kosi K 8—.

Pošilja po povzetju:

2738

c. in kr. dvorni založnik **HANS KONRAD, Moste (Brät) št. 2738, Češko.**

Glavni cenik s 4000 slikami na zahtevo zastoj in poštne prosto.

Ako kašljate

če ste zaslezeni, nahodni, hripavi, ako nimate slasti do jedi, če težko dihate in se ponoči potite,

ako čutite težkoče v prsih, ako Vas mučijo katarne bolezni, potem kaže to, da ste se prehladili ali dobili influenco; zato se svetuje, da pravočasno odstranite male težkoče, da ne nastanejo težke bolezni. Temu najbolje odgovarja z zlato kolajno in častno diplomo odlikovani, od mnogih zdravnikov priporočeni

Orkeny-jev lipov med sirup.

Mnogo zdravilnih plemen potrjuje izborni učinek tega izvrstnega domačega sredstva. Vzorčno steklenico za 3 K, veliko steklenico za 5 K ali 3 steklenice franko za 15 K naročite po povzetju pri edini glavni zalogi

Hugó Orkeny-jevi lekarni, Buda-pešta, TököllystraÙe 28. Depot 45.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet do 31. decembra 1910
čez 87 milijonov kron.

Lastna glavnica K 608.996.84

Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

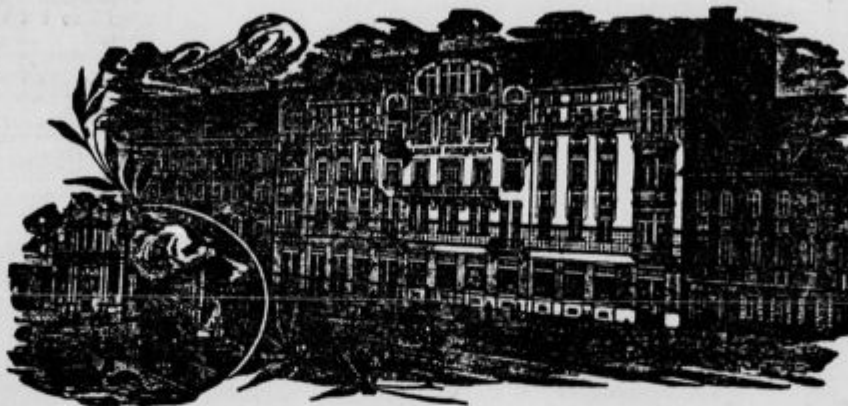
6

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, pritrilje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkev

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih združnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Šustersič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. Anton Kobl, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposelnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, podpredsednik, trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.

Domač gorski tkalec sem,

in pošiljam razno blago

40 do 50 metrov za ceno K 18 do 22

po povzetju, zajamčeno pravih barv, brez hib

KANAFASA TKAN. BARHENTA
PLATNA OKSFORDA
KRISETA BRISAČ
PELENA FLANELE
za krila CEFIRA za bluze

1 tucat težkih, čisto vojenih brisač, 110 cm dolg, 60 cm šir. K 7.-, sedaj K 6.-.

Vse se o močno izelano, zelo krasno, trpežno, pošilja

Fr. Maršik, domači Čes. Čerma pri Nachodu Češko. 119

Stenska ura z budilcem

s 26 urnim kotlesjem na pero bje pol in cele ure v leseni orehovi omari 71 cm dolga z belim kazalnikom in »zalcem za budilko K 11.50.

3 letno pis. ja stvo. Nika riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. Razpoš. po povzetju Prva tovarna ar JAN KONRAD c. in kr. dvornizaložnik Brüz št. 2733 (Češko). Glavni clik s 4000 slikami za zahtevni zastoj in frako.

Za neveste!

3770

Za popolno opremo (bališč) priporočamo domače pošteno podjetje

„pri Češniku“

Ljubljana — Lingarjeva ulica.

Velika zaloga žameta, svile, poplina v vseh poljubnih barvah kakortudi raznovrstno blago za ženske in moške obleke.

Cene nizke! Postrežba poštena!

Daje po

4 $\frac{3}{4}$ %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Daje tudi svojim članom predujme na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšek l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.